

**Eva Barešová, Iveta Bláhová,
Pavel Doubek, Bohumil
Janeček, Lumír Nedvídek,
Helena Sandová:**

Katastrální zákon. Komentář

Wolters Kluwer, a. s., Praha 2015,
472 stran, 995 Kč.

Před krátkou dobou uvedlo nakladatelství Wolters Kluwer na knižní trh netrpělivě očekávaný komentář ke katastrálnímu zákonu.

Komentář ústrojně navazuje na předchozí četná díla nakladatelství publikovaná v edici „Rekodifikace“ a znamená další krok k plánovanému naplnění celé rekodifikační řady. Jde o zásadní nakladatelský počín, z kterého se může těšit široká a nejen odborná veřejnost.

Samo složení autorského kolektivu zaujme. Tvoří ho pracovnice a pracovníci Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, jejichž profesní zaměření není jen právní, nýbrž i technické. Propojení právních a technických informací jen dosvědčuje, že katastr poskytuje jak informace právní povahy, tj. zejména informace o vlastnických a jiných věcných právech k nemovitostem, tak poskytuje i informace technické, geodetické. Katastr nemovitostí zjednáva dokonalý přehled o právních poměrech k nemovitostem a posiluje bezpečnost při nakládání s nimi a současně shromažďuje údaje potřebné pro účely zdanění vlastníků, případně uživatelů (to ostatně byl původní účel katastru). Katastr je jediným veřejným seznamem, který obsahuje ucelené údaje o právních poměrech k nemovitostem.

Pro katastr nemovitostí, stejně jako pro všechny veřejné seznamy, platí zásada formální i materiální publicity. Autoři tuto zásadu poctivě vysvětlují, včetně právních důsledků a významu, a neváhají se k ní v průběhu výkladu vracet. Autoři, kteří jsou i pedagogicky velmi zkušenými, zvolili pro výklad srozumitelnou a přesvědčivou formu, která je čtenáři velmi přístupná. Vysoká odborná úroveň výkladu je samozřejmostí.

Systematika výkladu je standardní: po textu zákona a výňatku z důvodové zprávy následuje pečlivý a podrobný

výklad doprovázený odkazy na aktuální literaturu a velmi často i na judikaturu, a to jak recentní Nejvyššího soudu, tak i na judikaturu předválečnou (Vážný) – srov. např. str. 364. Výklad tak získává na zajímavosti a přesvědčivosti.

Většina čtenářů si až při studiu tohoto komentáře uvědomí, jak dalekosáhlé změny v oblasti evidence věcných práv občanský zákoník a katastrální zákon přinesly.

Nelze v krátké recenzi reagovat na celý obsah komentáře, rád však upozorním alespoň na některé dílčí otázky.

Autoři seznamují čtenáře s již prvními zkušenostmi s aplikací nového katastrálního zákona, který nabyl účinnosti s občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. Z tohoto pohledu zaujme výklad o předmětu evidence katastru od 1. 1. 2014, která do sebe promítla i nové pojetí nemovité věci v občanském zákoníku, stejně jako opětovně zavedenou zásadu *superficies solo cedit*.

Za mimořádně významnou změnu lze považovat zápis stavby, která se stala součástí pozemku a která přestala být samostatným předmětem evidování v katastru. Pro širokou veřejnost může být uklidňující, že v souvislosti s obnovením superficiální zásady zůstaly v katastru zachovány veškeré údaje o stavbách, které se staly součástí pozemku, a rovněž údaje o stavbách, které budou vznikat jako součást pozemku a v budoucnu budou rovněž v katastru vedeny. Půjde však o údaje, které budou vztaheny k pozemku, nikoliv ke stavbě, která nebude samostatným předmětem

evidování v katastru, pokud bude součástí pozemku.

Komentář podává vyčerpávající výčet práv, která se zapisují vkladem (§ 11), přičemž se pečlivě rozlišuje, zda vklad do katastru má konstitutivní charakter, či pouhé evidenční účinky.

Některého z čtenářů může překvapit, že vkladem se zapisuje i promlčení práva – srov. § 618 občanského zákoníku. Připouští se, aby právo, které dosud nezaniklo, ale bylo promlčeno, bylo z katastru vymazáno. Důvodová zpráva k občanskému zákoníku k tomu uvádí, že jde-li o právo, jehož vznik je vázán na zápis do veřejného rejstříku, výmazem z veřejného rejstříku zanikne. Jde-li o právo, jehož zápis do veřejného rejstříku nemá konstitutivní účinky, pozbuje výmazem materiální publicity a účinky veřejné víry.

Na str. 105 komentáře je zastáván názor, že trvalou stavbu na cizím pozemku lze postavit jen na základě práva stavby, zatímco dočasnou stavbu, která není nikdy součástí pozemku, lze postavit nejen na základě práva stavby, ale i na základě věcného břemene a nájmu či jiných institutů. Podaný výklad se liší od dosavadní komentářové literatury, která připouští existenci trvalé stavby na cizím pozemku i na základě jiných právních institutů. Rozhodující role připadne v této otázce právní praxi. Ta jistě ocení užitečný a praktický výklad podaný v souvislosti se superlegalizací-apostilací, v jehož rámci je uveden i výčet států, které přistoupily k Úmluvě o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin, stejně jako výčet dvoustranných smluv o právní pomoci včetně odkazu na aktuální portál Ministerstva spravedlnosti (str. 189).

Rozšíření okruhu zapisovaných poznámek k nemovitosti (str. 226) utvrdí čtenáře v přesvědčení, že katastr vyčerpávajícím způsobem zobrazuje právní stav zapsané nemovitosti.

Pasáž o duplicitním zápisu vlastnictví na str. 209 a násl. prezentuje aktuální způsob řešení nežádoucího, avšak nepřilíš ojedinelého stavu.

Pečlivý čtenář zaznamená i posun významu zápisu formou záznamu, který na rozdíl od předchozího právního stavu je podle § 6 zákona vyčleněn jen pro zápis práv odvozených od vlastnického práva (str. 206).

S ohledem na rozsah přezkumu vkladových listin veřejnost bude nepochybně zvažovat, zda zvolit pro právní jednání veřejnou či soukromou listinu (str. 176).

Nemovitosti vedené v územní působnosti více katastrálních úřadů vyvolají často diskuse o tom, zda předmětem vkladového řízení je vklad na základě neoddělitelného právního jednání, či zda se jedná o právní jednání oddělitelné (str. 155). Komentář podává dobrý návod, jak v takovém případě postupovat.

Uzavírám, že recenzované dílo se stane nepochybně nezbytnou součástí knihovního fondu každého aktivního člena právnické obce.

✦ prof. JUDr. JAN DVOŘÁK, CSc.,
vedoucí katedry občanského práva Právnické
fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Daniel Novák:

Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související. Komentář

Wolters Kluwer, Praha 2014,
504 stran, 1320 Kč.

Ve smrti vydávaných komentářů k novému občanskému zákoníku, které jsou jistě potřebné, by byla velká škoda přehlédnout velice komplexní kome-

ntované vydání k právní problematice ochrany osobních údajů. V případě české právní reality lze jistě bez nadsázky a oprávněně konstatovat, že nedávno vydaná monografie právního experta s dlouholetou zkušeností z práce asistenta na Ústavním soudě Daniela Nováka lze považovat za nekomplexnější právní analýzu ochrany osobních údajů.

Kniha se zabývá k právnímu stavu k 31. 12. 2014 jak samotným specializovaným zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, tak, jak již název monografie napovídá, dílo analyzuje i ostatní související legislativu dotýkající se problematiky osobních údajů, jakou je např. trestní řád, zákon o elektronických komunikacích či zákon o svobodném přístupu k informacím. Nedílnou součástí komentáře je komplexní analýza mezinárodního a unijního práva či etických kodexů (vycházejících např. ze čl. 27 směrnice 95/46 ES souvisejících s prodejem, jako např. přímý marketing, dálkový prodej či e-mailová obchodní komunikace).

Jako správný komentář se ani tento neobejde bez související aplikační praxe, která se odráží ponejvíce v judikatuře. S ohledem na široký záběr pramenů upravujících ochranu osobních údajů není s podivem, že k této agendě se rozkošatěla bohatá judikatura různých soudů (tj. hlavně unijních, ESLP, národních), které by měly být aplikační praxí reflektovány. Autor proto svou argumentaci zevrubně podporuje obsahlou judikaturou a příklady aplikační praxe americké a většiny zemí Evropské unie. Dalším hráčem, který formuje interpretaci dané legislativy, je v případě českého právního řádu Úřad pro ochranu osobních údajů, jehož činnost je rovněž v komentáři analyzována.

Vydané dílo lze číst de facto dvojnásobným způsobem. Buďto jako monografií, tj. „číst od začátku do konce“, nebo lze, díky bohatému a pečlivě zpracovanému rejstříku, v díle vyhledávat ad hoc pro čtenáře relevantní témata. Oproti běžným komentářům vydávaným k různým zákonům, tento se vymyká skutečně hlubokým přesahem jak do minulosti, kdy reflektuje evropskou a americkou zkušenost sahající do devatenáctého století, tak zároveň v kni-

ze reflektuje i různé právně-teoretické koncepty, na kterých je ochrana osobních údajů postavena. Tato ochrana se například v pojetí kontinentálního a amerického pojetí liší.

Jak Daniel Novák definuje ochranu soukromí, která je eminentní součástí ochrany osobních údajů a která je rozdílně vnímána v USA a v Evropě? Autor monografie pojem soukromí v informačním smyslu strukturuje na negativní a pozitivní složku. Negativní komponenta dle autora směřuje k zamezení státu nebo nestátnímu akteru v přístupu k údajům o jednotlivci. V tomto smyslu lze o ochraně soukromí, resp. osobních údajů uvažovat kategorií práv první generace. Naopak pozitivní složka ochrany soukromí, resp. ochrany osobních údajů, má nositeli tohoto práva zajistit znalost, jaké údaje jsou o něm evidovány, a případně možnost jejich opravy. V širším pojetí zahrnuje právo na přístup k dalším „neosobním“ údajům o skutečnostech, které jsou způsobitelné dosáhnout předmětu do jeho právního postavení, nebo dokonce pouhé faktické situace. Na základě citované judikatury pak autor dospívá k názoru, že toto pozitivní pojetí je typické pro evropský přístup ochrany osobních údajů (soukromí).

Oproti doposud vydané literatuře zabývající se ochranou osobních údajů (např. Václav Bartík, Eva Janečková: Ochrana osobních údajů v aplikační praxi. Vybrané otázky. Praktická právní příručka) tato monografie v sobě bravurně kombinuje teoretický základ s aplikační praxí. Samotný text je rozdělen do několika základních kapitol.

První úvodní kapitola v sobě zahrnuje historicko-teoretický základ. Na tento úvod pak již navazují kapitoly komentující jednotlivé zákony, přičemž tyto kapitoly se tradičně dělí do podkapitol, odrážejících paragrafovanou strukturu analyzovaných zákonů. Nedílnou součástí je pak seznam zkratk, seznam citovaných předpisů a použité literatury, dále seznam užitečných odkazů a již výše zmíněný praktický rejstřík. V přílohách jsou pak k dispozici citace vybraných paragrafů a výňatky z dalších souvisejících zákonů. Pro čtenáře na první pohled za poněkud až obskurně působící přílohy lze

považovat přílohy zobrazující průkaz kontrolujícího Úřadu pro ochranu osobních údajů a Organizační schéma Úřadu pro ochranu osobních údajů. Důvodem nejspíše byla autorova pečlivost a snaha o co největší informační komplexnost. Naštěstí se autor vyvaroval častého nešvaru jiných komentářů, kdy jsou, bez jakéhokoliv opodstatnění, součástí publikace přílohy citující celé zákony.

S ohledem na skutečnost, že se jedná o komentář, tak je škoda, že z této „komentářové podstaty“ kniha rezignuje na pohled do budoucnosti v podobě analýzy de lege ferenda. Díky zakomponování zákonodárných úvah a návrhů by monografie získala větší imunitu proti zastarání ve světě permanentních legislativních změn. Žel, toto není ambice většiny komentovaných vydání k jakýmkoliv zákonům či zákoníkům. Již pouhý výčet legislativních návrhů či komentářů různých neziskových organizací, politických stran či zájmových skupin by byl inspirativní a je škoda, že nejsou v českých komentářích využívány. Již na základě indikace, kdo co navrhuje, by to mohlo čtenáři pomoci vytušit budoucí legislativní vývoj či postoj aplikační praxe. S tím pak souvisí obecná nechuť právních expertů zohledňovat ve svých analýzách stanoviska nevládních organizací, která mohou být pro čtenáře inspirující a ilustrovat praktickou stránku daného právního ustanovení. V případě problematiky osobních údajů by jistě byla zajímavá analýza současných otázek, které doposud nejsou legislativně ošetřeny, jako např. otázka tzv. otevřených dat (open data), která byla mimo jiné součástí volebních programů některých politických stran v posledních komunálních volbách a volbách do Evropského parlamentu.

✦ Mgr. et Mgr. JIŘÍ KOLMAN, vědecký tajemník Centra výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. a doktorand na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně

Karel Svoboda, Šárka Tlášková, David Vláčil, Jiří Levý, Miroslav Hromada a kol.:

Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář

C. H. Beck, Praha 2015, 1054 stran, 1490 Kč.

Jsou tomu již tři roky, kdy vstoupila v platnost trojice předpisů tvořících základní kostru rekodifikace soukromého práva. Lze jistě bez většího zaváhání tvrdit, že od okamžiku publikace ve Sbirce zákonů se občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích, ale i zákon o mezinárodním právu soukromém staly hlavním předmětem pozornosti převážně části tuzemské právní praxe i nauky, která neuvádá ani více než rok po nabytí jejich účinnosti.

Přijetí těchto předpisů však představuje jen nejmarkantnější projev celého procesu rekodifikace. Jejím průvodním jevem bylo zrušení několika desítek samostatných zákonů a novelizace téměř dvou set dalších. Komplementární vztah soukromého práva hmotného a procesního dával již dlouho dopředu tušit, že rozsah chystaných změn hmotného práva vyvolá potřebu masivních změn i v úpravě práva procesního. Nejistota panovala ohledně jejich podoby a systematického začlenění do právního řádu. Zavržena byla postupně myšlenka přijetí zcela nového občanského soudního řádu (zejména s ohledem

na nedostatek času) i uvažovaná rozsáhlá novelizace toho stávajícího. Ze všech variant zvítězilo nakonec rozdělení úpravy civilního procesu do dvou samostatných předpisů. Řízení sporné zůstalo v občanském soudním řádu a nový zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, převzal řízení nesporná a jiná zvláštní řízení. Tím byla rozřešena i jedna ze základních koncepčních otázek civilního procesního práva (byť zdá se možná jen dočasně), tedy, zda má být vtěleno do jednoho kodexu a doplněno toliko dílčími předpisy, či zda má sestávat z více předpisů kodexového typu.

Uvedené změny pochopitelně značným způsobem zasáhly právní praxi. Nutno říci, že výrazněji nadšenému přijetí z její strany bránila od počátku dosti krátká lhůta, která uběhla mezi platností a účinností zákona o zvláštních řízeních soudních, stejně tak, jako tomu bylo u řady jiných předpisů změných či přijatých v souvislosti s rekodifikačním procesem. Čas na seznámení se s novou úpravou tak byl jen velmi omezený. Současně zcela absentovala příslušná odborná literatura, která by právní praxi nabídla výkladové vodítko v případě nejistoty. První knižní publikace zaměřené na problematiku zvláštních řízení soudních se objevují až s téměř ročním zpožděním.

Publikace, která je předmětem tohoto lektorského seznámení, představuje jeden z prvních a současně nejvýznamnějších počínů těchto snah. Již samotné zařazení do tradiční edice beckovských šedivých komentářů dává tušit, že se čtenáři dostává do rukou komplexní zpracování celého předpisu. Komentář je rozvržen do více než tisíce tiskových stran, v porovnání s ostatními dosud vydanými publikacemi jde tedy o dílo jednoznačně nejobsáhlejší. Na jeho vytvoření se podílel poměrně úzký tým deseti spoluautorů. Předností díla je jistě pestrost autorského kolektivu, který je složený jak z praktiků, tak právních teoretiků působících na právnických fakultách v Olomouci, Plzni a Praze. Podstatnou část kolektivu tvoří soudci odvolacích i prvoinstančních soudů, zastoupeni jsou i autoři ze sféry notářství či advokacie. Jednoznačným pozitivem je skutečnost, že řada autorů (K. Svoboda, P. Smolík, J. Levý, M. Hromada)

se autorsky podílela na komentáři k občanskému soudnímu řádu, který byl vydán v téže edici na sklonku roku 2013 (bližší k tomu recenze v Bulletinu advokacie č. 1-2/2014) a ve kterém již byly zapracovány změny provedené novelizací č. 293/2013 Sb., reflektující rekodifikaci soukromého práva. Vzájemný vztah občanského soudního řádu a zákona o zvláštních řízeních soudních se řídí poměrem speciality a subsidiarity (jak plyne z § 1 odst. 2 z. ř. s.), je tedy žádoucí oba vykládat souladně. Autorské propojení komentářů k oběma předpisům umožňuje dosáhnout značné provázanosti obou publikací, a tím i dosažení konzistentního celku, který by měl přinášet komplexní a nerozpornou interpretaci obou předpisů.

Samotný komentář je rozvržen vyváženým způsobem. Zvýšená pozornost je věnována především těm typům řízení, které doznaly v porovnání s předchozí úpravou zásadních změn, a pochopitelně i řízením zakotveným zcela nově. Třetina rozsahu komentáře je tak zaměřena na řízení o pozůstalosti (§ 98 až 288 z. ř. s.). Zásadní změny v hmotněprávní úpravě dědického práva (i její nárůst) vedly k nutnosti přijmout zcela nová procesní řešení. V porovnání s předchozí úpravou dědického řízení v občanském soudním řádu je možné hovořit o nové procesní úpravě. Autoři dotčených partií přitom hledají ne vždy zcela jednoznačnou návaznost práva procesního na právo hmotné.

Za velmi dobrý příklad mohou posloužit v odborných diskusích hojně probírané otázky spjaté s nabytím dědictví následným dědicem. Taková situace může nastat zejména jako důsledek svěřenského nástupnictví, náhradnictví či závětní podmínky. Zákon o zvláštních řízeních soudních procesně tuto problematiku řeší v § 194 z. ř. s. s tím, že se v takových případech má postupovat přiměřeně podle ustanovení předchozích pasáží. Z textu zákona však není zcela zřejmé, zda má být zahájeno nové řízení, či zda má být pokračováno v řízení předchozím. Autoři se kloní k druhému z podaných řešení. To je následně vede k úvahám o tom, zda je následný dědic účastníkem již „prvního“ řízení, nebo až řízení „následného“. Po zdůraznění argumentů svědčících pro obě možná řešení se autoři příklá-

nějí k závěru, že následný dědic není účastníkem prvního řízení se všemi důsledky (není vyzovován o dědictví, není třeba mu doručovat atp.). Obdobně detailní argumentaci je možné nalézt v rámci výkladu ustanovení o likvidaci pozůstalosti i na jiných místech.

Výrazná pozornost autorů je však upřena nejen na pozůstalostní řízení, ale i na další oblasti. Je patrné, že jistý odstup od nabytí účinnosti občanského zákoníku jim umožnil začlenit do výkladu první praktické poznatky z aplikační praxe. Opět jen příkladem je možné uvést komentář k řízením o některých otázkách týkajících se fyzických osob. Čtenáře jistě potěší důraz věnovaný obsahovým a formulačním náležitostem rozhodnutí o svéprávnosti (komentář k § 40 z. ř. s.), či průběhu řízení o prohlášení člověka za nezvěstného (komentář k § 53 z. ř. s.).

Se značnou pečlivostí jsou ale například zpracována i řízení ve věcech rodinněprávních. Pozornosti právní praxe jistě neujdou závěry dotýkající se rozvodového řízení (např. jednoznačné konstatování, že výsledku účastníků rozvodového řízení není třeba, jedná-li se o tzv. nesporný rozvod – str. 739), či detailní značně prakticky pojatý rozbor řízení ve věci péče soudu o nezletilé (str. 922 a násl.). Dostatečného prostoru se dostává i řízením tradičním, jejichž výklad byl v dřívější literatuře často mnohdy značně podhodnocen (např. řízení o umoření listin).

Není v možnostech takto rozsahově velmi omezeného představení díla zmínit vše podstatné, resp. vše, co by zasloužilo i jen o něco bližší pozornost. Je proto třeba spíše shrnout, že publikace *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář* autorského kolektivu Karla Svobody, Šárky Tláškové, Davida Vláčila, Jiřího Levého, Miroslava Hromady a dalších představuje zatím nejobsáhlejší, velmi erudovaně podaný výklad zákona o zvláštních řízeních soudních. Zacielení komentáře na výrazně změněné či zcela nově zařazené typy řízení bude jistě velmi kladně oceněno čtenáři z řad advokátů, soudců i notářů. Zvláště je pak třeba vyzdvihnout prakticky zaměřené pojetí a snahu nevyhýbat se mnohým sporným, dnes hojně diskutovaným otázkám nové úpravy. Kritické pojetí výkladu, předestírání různých

možností interpretace jednotlivých pravidel a přiklání se k té či oné variantě řešení pravidelně až po zvážení jejich konkrétních aplikačních dopadů dávají čtenáři naději, že posuzované dílo bude autory v následujících vydáních dále rozvíjeno a obohacováno o nové postřehy, které bude přinášet dlouhodobější aplikace komentovaného zákona.

✦ JUDr. JINDŘICH PSUTKA, Ph.D.,
katedra občanského práva
Fakulty právnické ZČU v Plzni

Miloš Olík, Martin Maisner, Radek Pokorný, Petr Málek, Martin Janoušek:

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář

Wolters Kluwer, a. s., Praha 2015, 456 stran, 895 Kč.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, byl přijat již 1. listopadu 1994 (nabytí účinnosti 1. ledna 1995) a od té doby byl sedmkrát novelizován. Počet a charakter provedených změn a doplňků původní zákonné osnovy potvrzuje, že jde o právní úpravu stabilní a pevně ukotvenou v českém právním řádu.

Nakladatelství Wolters Kluwer v roce dvacátého výročí nabytí účinnosti záko-

na předkládá odborné i laické veřejnosti komentář k tomuto zákonu zpracovaný autorským kolektivem složeným z významných advokátů, rozhodců a pedagogů právnických fakult. Autoři v sobě spojují jak rozsáhlé teoretické znalosti jednotlivých právních institutů, tak i bohaté odborné poznatky a zejména praktické zkušenosti z rozhodčích a soudních řízení a činnosti stálého rozhodčího soudu.

Komentovaná zákonná úprava byla na počátku devadesátých let přijímána s cílem přenést projednávání a rozhodování určitých sporů ze soudů, do jejichž pravomoci tyto věci jinak patřily, na rozhodce jako soukromé fyzické osoby. Výsledkem činnosti rozhodců je rozhodčí nález, který má zásadně tytéž účinky jako pravomocný soudní rozsudek, a je tedy především státní mocí vykonatelný. Přenesením rozhodování do rozhodčího řízení se stát vzdal části svých kompetencí tím, že umožnil, aby v určitých právních věcech místo soudu rozhodovali rozhodci jako soukromé osoby, které si strany zvolí, neboť k nim mají důvěru.

Rozhodčí řízení má v českých zemích dlouholetou tradici. Již civilní řád soudní – zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, upravoval rozhodčí řízení a umožňoval, aby rozhodčí smlouva, již byla věc vyňata ze soudní pravomoci, byla smlouvena v těch věcech, v níž jsou strany způsobilé uzavřít smír. Zákon stanovil i pravidla pro jmenování rozhodců a provádění rozhodčího řízení. Po obsahově podobné úpravě obsažené v rámci zákona č. 142/1950 Sb., o řízení v občanských právních věcech (občanský soudní řád), byla následně právní úprava rozhodčího řízení výrazně omezena na spory o majetkové nároky z mezinárodního obchodního styku (zákon č. 98/1963 Sb.). Tento stav přetrvával až do doby přijetí zákona č. 216/1994 Sb., kdy byla obnovena rozšířená koncepce rozhodování sporů rozhodci. Rozhodčí řízení se tak stalo zákonem uznávanou alternativou k soudnímu řešení majetkových sporů.

Relativně dlouhý historický vývoj právní úpravy rozhodčího řízení přesto neodstranil některé výkladové nejasnosti právní regulace. Jak poukazuje Martin Maisner již v komentáři k § 1 (str. 2 až 3), ani u odborné veřejnosti

nepanuje jednota ohledně „problému, od čeho je vlastně rozhodovací pravomoc rozhodců odvozena“. Upozorňuje přítom na existenci čtyř základních teorií rozhodčího řízení – teorie smluvní, jurisdikční, smíšené a autonomní. Autor uvádí zejména slabiny smluvní teorie, záležející v chápání rozhodců jako zástupců stran sui generis, což by jednoznačně odporovalo postavení rozhodců z hlediska jejich nestrannosti a nezávislosti, a přiklání se k teorii smíšené. Význam řešení této otázky je zdůrazněn i bohatou judikaturou zabývající se povahou rozhodčího řízení, a to na úrovni Ústavního soudu České republiky nebo Nejvyššího soudu České republiky.

Vedle zásadních východiskových problémů právní úpravy rozhodčího řízení je komentář zaostřen i na palčivé otázky moderní doby – problematiku ochrany spotřebitele. Komentář zdůrazňuje, že právní úprava nevyklučuje spotřebitelské spory z rozhodčího řízení, ale zvyšuje ochranu spotřebitele v těchto řízeních posílením jeho práv na informace a systémovými opatřeními v průběhu řízení a při soudní ochraně. Posilování práv spotřebitelů je jak výrazem soustředěné politiky Evropské unie v této oblasti, tak i reakcí na některé nežádoucí zkušenosti z minulých let. Je však třeba mít na paměti, že zejména judikaturu týkající se otázek spotřebitele v rámci rozhodčího řízení nelze interpretovat bez výhrad na rozhodčí řízení jako celek.

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů neobsahuje komplexní úpravu rozhodčího řízení. Z § 30 citovaného zákona plyne, že na řízení před rozhodci se přiměřeně použijí ustanovení občanského soudního řádu, nestanovi-li zákon jinak. Volnější použití pravidel civilního procesu v rozhodčím řízení obsahuje nejedno výkladové úskalí. Komentář Radka Pokorného k tomuto paragrafu představuje velmi praktickou pomůcku, vymezující aplikační hranice pro přiměřené použití občanského soudního řádu, opřené i o klíčové judikáty Ústavního soudu České republiky a Nejvyššího soudu České republiky.

Vedle odkazů na příslušné judikáty u jednotlivých komentovaných ustanovení obsahuje publikace i celkové seznamy použité judikatury, zahrnující výčet relevantních rozhodnutí soudů i nálezů

Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je stálým rozhodčím soudem založeným na základě zákonné úpravy. Rozhodčí soud byl založen již v roce 1949 a v té době působil u Československé obchodní komory. Před tímto stálým rozhodčím soudem je rozhodováno zásadní množství rozhodčích řízení. Publikace proto obsahuje řady a pravidla pro rozhodčí řízení vedená u tohoto rozhodčího soudu.

V bohaté přílohové části jsou otištěny mimo jiné i Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, Evropská úmluva o obchodní arbitráži, UNCITRAL Arbitration Rules 2010 a UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration.

Jestliže si autoři v předmluvě k publikaci stanovili za cíl komentáře jeho „praktické použití advokáty, rozhodci, soudci, podnikovými právníky a dalšími uživateli rozhodčího řízení“, musím po přečtení knihy konstatovat, že tento úkol splnili na výtečnou a vznikla tak velmi praktická pomůcka pro všechny osoby přicházející do styku s rozhodčím řízením.

✦ doc. JUDr. PETR LIŠKA, Ph.D., LL.M.,
katedra obchodního práva Právnické fakulty
Univerzity Karlovy v Praze

Matěj Myška:

Veřejné licence

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2014, 248 stran,
ISBN 978-80-210-7538-2.

Je-li je něco skutečnou legislativní a právně-aplikační výzvou, tak je to určitě problematika veřejných licencí. Tento právní fenomén poslední elektronické doby v sobě zahrnuje jak otázku překotného technologického vývoje pod hlavičkou autorského práva, tak dále v sobě kombinuje prvky a otázky soukromého, veřejného, mezinárodního, unijního a národního práva, kolize právních tradic (hlavně angloamerické

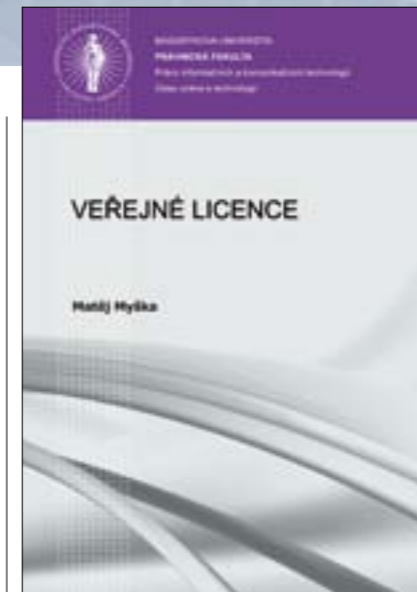
s kontinentálním vnímáním autorskoprávní ochrany), komerční zájmy začínajících podnikatelů („Billa Gatese v plenkách“), tak se na tomto kolbišti utkávají zájmy nadnárodních korporací.

Konečně je problematika veřejných licencí komplexně analyzována čtivou formou v odborné publikaci *Veřejné licence*. Monografie byla zpracována veřejno-licenčním specialistou Matějem Myškou, který mimo jiné působí jako český reprezentant a expert mezinárodního sdružení Creative Commons, jejímž cílem je šíření a zpřístupňování co největšího množství autorských děl veřejnosti k legálnímu využívání a sdílení.

Autor veřejnou licenci považuje za právní nástroj, který umožňuje autorům původních děl nastavením licenčních podmínek dovolit bližší nespecifikovanému počtu adresátů užívat dílo vymezeným způsobem (tj. z hlediska uživatelů ideálně poskytnout otevřený obsah zveřejněného díla umožňující dílo si ponechat, znovu užít, revidovat, remixovat a redistribuovat).

Tato na první pohled zdánlivě triviální agenda, tj. v ideálním případě poskytovaná díla zdarma všem k jakýmkoliv aktivitám, se poněkud právně zamotává, uvědomíme-li si, že v případě nastavení určitých pravidel autorem, resp. primárním majitelem díla, dochází k aplikacím poskytnutých děl různými subjekty z celého světa, které jsou podrobeny různým právním režimům a interpretačním zkušenostem. Jinou otázkou je pak možnost celosvětové vymahatelnosti pravidel, resp. licenčních podmínek autorů původních děl, nebo alespoň domáhání se licenčních pravidel na významných teritoriích. Přičemž kritérium geograficko-právní významnosti teritoria je individuální a závisí hlavně na samotném majiteli licence, tudíž je pro právo těžké určit ex ante významnost určitých geografických oblastí a posléze se specializovat jen na ně v rámci nějaké odborné licenční monografie.

Základním cílem této studie je nalézt odpověď na výzkumnou otázku, zda jsou veřejné licence, jako pozitivní intrasystémová odpověď na krizi autorského práva, v kontextu českého právního řádu vhodným právním nástrojem pro realizaci autonomie vůle autora, který chce se svým dílem nakládat v souladu s formálně vyjádřenými ideály otevřeného obsahu (Open Definition).

Studie vychází z omezených tuzemských zdrojů a navazuje na dosavadní stav poznání v české právní vědě i vědách zahraničních. Vzhledem k historickému původu veřejných licencí ve Spojených státech amerických je pak využíváno zejména anglicky psaných pramenů. Se zřetelem k blízkosti tuzemské právní úpravy jsou použity i německé doktrinární zdroje a judikatura.

Se všemi výše popsány výzvami se autor uvedené licenční monografie popral velice komplexně. A až by se mohlo na první pohled jevit jako vhodné nahlížet na veřejné licence dle konkrétního licencovaného obsahu, autor trefně zvolil vhodnější systematicko-analytický přístup, kdy jsou zkoumány prvky společně všem veřejným licencím tak, aby byly závěry průřezově aplikovatelné obecně na institut veřejných licencí, nikoliv pouze ad hoc na konkrétní typ licence k jednotlivému druhu obsahu (např. software, data, autorská díla).

Knihy se skládá ze čtyř základních kapitol, které se mimo jiné zabývají problematikou okruhy, jako jsou technologická specifika a výzvy autorského práva či otázky právních úprav veřejných licencí a jejich aplikace národní judikaturou vybraných zemí EU, Izraele a USA. Analýzy související judikatury z celého světa jsou pro čtenáře o to cennější, že problematika veřejných licencí je poměrně nová a tudíž judikatura doposud neměla tolik příležitosti se k některým otázkám vyjádřit. Nota bene, české soudy se přímo veřejnými licencemi nezabývaly a tudíž je autorem z logiky věci analyzováno a komentováno pouze jen pár vybraných soudních kauz, které se dotýkaly veřejných licencí nepřímo. V poslední

části monografie je syntetizována právní úprava veřejných licencí v českém právu a jsou dále autorem předkládány návrhy de lege ferenda. Pro lepší orientaci v tématu jsou součástí knihy i návrhy českého překladu poslední čtvrté verze licence Creative Commons a anglické plné znění v její nejpoužívanější podobě (tj. nekomerční mezinárodní licence).

Identifikované problematické otázky veřejných licencí jsou tak autorem přehledně systematizovány dle životního cyklu veřejné licence, tedy od jejího vzniku, obsahu až po zánik. Specifiky je tak pozornost nejprve věnována právní povaze veřejných licencí a kontraktárnímu procesu. Po obsahové stránce jsou pak řešeny otázky související s oprávněním nabyvatele licence a restriktivními prvky veřejných licencí, resp. povinnostmi nabyvatele.

Přes komplexnost díla by bylo vhodné v příštím vydání, pokud autor své dílo plánuje aktualizovat a doplnit, rozšířit i o problematiku veřejných licencí na ožehavou otázku licencí v případě vědeckovýzkumných výsledků a získaných dat vzniklých díky podpoře z veřejných rozpočtů, jako jsou např. projekty Technologické agentury ČR či Evropské unie (např. Horizont 2020, strukturální fondy) a které by mohly být dále (ne)komercializovány. Tato vědeckovýzkumná licenční problematika v sobě nese další aspekty a právní otázky, jako jsou např. problematika veřejné podpory, práva na informace, obchodního tajemství či otázek podpory výzkumu z veřejných zdrojů.

Protože publikace byla financována z veřejných prostředků, je volně, i když poněkud komplikovaně dostupná na webových stránkách www.law.muni.cz. Tam je třeba rozkliknout v pravém menu odkaz „Portál vědy a výzkumu“, poté je třeba v horní liště rozkliknout box nazvaný „Open acces“, a když se objeví seznam nazvaný „Publikace online“, je třeba rozkliknout „Monografie“ a poté „Mezinárodní právo veřejné“. Pak už není příliš obtížné recenzovanou knihu mezi dalšími publikacemi najít.

✦ Mgr. et Mgr. JIŘÍ KOLMAN,
vědecký tajemník Centra výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. a doktorand na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně